

OPEN

Varsinais-Suomen
Maakuntaennuste

VUODELLE
2024

Varsinais-Suomen Maakuntaennuste

VUODELLE
2024

Varsinais-Suomen Maakuntaennuste 2024:

Yrittäjien talousodotukset vain aavistuksen paremmat kuin viime vuonna

Vuoden 2024 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen pohjana oleva kysely toteutettiin marras-joulukuussa 2023 Varsinais-Suomen Yrittäjien paikallisyhdistysten jäsenille. Maakuntaennusteen kyselyn ajankohtaa leimasi epävarma maailmantilanne, jossa Ukrainan sota oli jatkunut jo lähes kaksi vuotta, Israelin ja Hamasin sota sekä kiristynyt Etelä-Kiinan tilanne olivat uutisissa päivittäin. Kyselyn aikana useat yritykset kertoivat muutosneuvotteluistaan ja ammattiyhdistysliike järjesti poliittisia lakkoja. Niin ikään ilmastoasiat puhuttivat, kun Dubain ilmastokokous käynnistyi kyselyn aikana. Tuleviin presidentinvaaleihin liittyvä keskustelu oli vilkasta. Kokonaisinflaation uutisoitiin laskeneen vuodentakaisesta ja keskustelu mahdollisesta EKP:n korkojen laskusta käynnistyi.

Vuoden 2024 Maakuntaennusteen tulosten perustella näyttää, että varsinaissuomalaiset yrittäjät odottavat alkaneesta vuodesta viime vuotta vain aavistuksen parempaa. Vaikka talouden kasvuodotukset ovat parhaimmillaan edelleen hyvin maltillisia tai jopa laskeneet viime vuodesta, on talouden kasvuodotusten lasku hidastunut viime vuodesta. Liikevaihdon kasvuodotukset ovat tänä vuonna positiiviset ja aavistuksen viimevuotista korkeammalla. Myös henkilöstön määrän uskotaan kasvavan edelleen varsinaissuomalaisissa yrityksissä, vaikka kasvuodotukset ovat laskeneet hieman viime vuodesta. Kannattavuusodotukset ja investointiaikeet ovat sen sijaan

viimevuotisen jyrkän pudotuksen jälkeen edelleen negatiivisia, joskin molemmissa on tapahtunut pieni parannus viime vuoteen verrattuna. Voidaan sanoa, että talousodotuksissa on tultu pykälän verran ylöspäin viime vuodesta ja historiallisesti heikoimmat arviot on selätetty.

Vuoden 2024 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteeseen vastasi kaikkiaan 685 Varsinais-Suomen Yrittäjien paikallisyhdistysten jäsenyhteyden edustajaa. Heidän ansiostaan Varsinais-Suomessa on käytössä ainutlaatuinen talousennuste, jossa talouden kehitystä on seurattu vuosittain samoilla mittareilla vuodesta 1994 lähtien eli tänä vuonna jo 31. kerran. Kiitämme kaikkia kyselyyn osallistuneita panoksestanne Maakuntaennusteen syntyyn.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen tulokset ja ennusteeseen liittyvä aineisto ovat vapaasti kaikkien käytössä. Maakuntaennusteen verkkosivustolta www.maakuntaennuste.fi löytyy tätä raporttia täydentäviä tietoja ja myös [raportissa julkaisemattomia kaavioita](#). Lisäksi sivustolta on ladattavissa tässä raportissa esitetyt tulokset [PowerPoint-esityksen](#) muodossa. Toivomme, että tulokset tarjoavat arvokasta tietoa kaikille niistä kiinnostuneille.

Haluamme edistää aktiivisesti Varsinais-Suomen elinvoimaa. Kiitos yhteistyöstä!

Hanna Munter, toimitusjohtaja
Varsinais-Suomen Yrittäjät

Petteri Rinne, toimitusjohtaja
OP Turun Seutu

Vuoden 2024 Maakuntaennusteessa mukana olevien yritysten jakauma eri taustatekijöiden mukaan

Profilsammanställning av de företag som deltar i landskapsprognosen för 2024

(Suluissa muutokset prosenttiyksiköissä viime vuoteen verrattuna/
Förändringen i procentenheter från föregående år inom parentes)

Sijainti/Läge

Turun seutu/Åboregionen	62 %	(+1)
Salon seutu/Saloregionen	12 %	(-2)
Loimaan seutu/Loimaaregionen	9 %	
Vakka-Suomi/Nystadsregionen	9 %	
Turunmaa/Åboland	8 %	(+1)

Toimiala/Bransch

Palvelut/Tjänsteproduktion	46 %	
Rakentaminen/Byggnadsbransch	18 %	(+3)
Kauppa/Handel	14 %	(-2)
Teollisuus/Industri	10 %	
Kuljetus/Transport	6 %	
Maa-, kala- ja riistatalous/Lantbruk, fiske ock viltnäring	4 %	(-1)
Tietotekniikka/Informationsteknik	3 %	(+1)

Varsinais-Suomen Maakuntaennuste laaditaan vuosittain siten, että tulokset voidaan esitellä mahdollisimman tuoreina heti vuoden alussa. Maakuntaennusteessa tuloksia tarkastellaan maakunnan, seutukunnan ja kuntien tasolla eri toimialoilla sekä eri yrityskokoluokissa henkilöstömäärän ja liikevaihdon mukaan. Kyselylomake sisältää vuosittain toistuvien vakiokysymysten lisäksi vaihtuvia, yrittäjille ajankohtaisia kysymyksiä. Raportissa on tulosten esittämisessä käytetty prosenttiosuuksien ja niiden muutosten lisäksi saldolukuja. Saldoluku saadaan vähentämällä myönteisten vastausten prosenttiosuudesta kielteisten vastausten prosenttiosuus. Saldoluku voi vaihdella -100 ja +100 välillä. Positiivinen saldoluku tarkoittaa optimistista ja negatiivinen saldoluku pessimististä talousnäkymää.

Vuoden 2024 Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen pohjana oleva kysely tehtiin 20.11.–4.12.2023 Internet-kyselynä suomen ja ruotsin kielillä. Kutsu kyselyyn lähetettiin sähköpostilla Varsinais-Suomen Yrittäjien niille 6 618 jäsenelle, jotka ovat antaneet sähköpostiosoitteensa Varsinais-Suomen Yrittäjien käyttöön. Vastaukset saatiin 685 yrittäjältä eli kyselyn vastausprosentti on tänä vuonna 10,4 prosenttia.

Varsinais-Suomen Maakuntaennustetta on julkaistu vuodesta 1994 lähtien. Varsinais-Suomen Yrittäjien ja maakunnan merkittävimmän yrittäjäpankin, Osuuspankin (OP Turun Seutu, OP Lounaismaa, OP Lounaisrannikko ja OP Vakka-Auranmaa) julkaisema suhdanne-ennuste on merkittävin ja pitkäaikaisin alueellinen talousennuste Suomessa. Kyselyn toteuttamisesta ja viestinnästä vastaa Varsinais-Suomen Yrittäjien ja Osuuspankkien kumppanina Eurofacts Oy.

Egentliga Finlands landskapsprognos 2024:

Företagarnas ekonomiska utsikter endast aningen bättre än i fjol

Enkäten till grund för Egentliga Finlands landskapsprognos 2024 genomfördes i november–december 2023 och riktade sig till medlemmarna i de lokalföreningar som hör till Egentliga Finlands Företagare. Tidpunkten för enkäten präglades av det osäkra världsläget och i nyheterna rapporterades dagligen om kriget i Ukraina, som hade pågått i nästan två år, kriget mellan Israel och Hamas och det skärpta läget i södra Kina. Under enkättiden meddelade flera företag om sina omställningsförhandlingar och fackföreningsrörelsen ordnade politiska strejker. Likaså talades det mycket om klimatfrågor i och med att klimatmötet i Dubai inleddes under enkätens svarstid. Det fördes en livlig debatt i samband med det kommande presidentvalet. Enligt nyheterna hade den totala inflationen sjunkit jämfört med året innan och man började prata om en eventuell sänkning av ECB:s räntor.

Resultaten av landskapsprognosen 2024 visar att företagarna i Egentliga Finland förväntar sig ett endast aningen bättre år än det förra. Trots att de ekonomiska tillväxtutsikterna i bästa fall fortfarande är måttliga eller rentav har försvagats jämfört med året innan, så har de inte försämrats lika snabbt som i fjol. I år har man positiva och aningen högre förväntningar på omsättnings-tillväxten än i fjol. Företagen i Egentliga Finland tror också att antalet anställda kommer att öka ytterligare trots något svagare tillväxtutsikter än föregående år. Däremot är lönsamhetsutsikterna och investeringsintentionerna efter det branta fallet i fjol fortfarande negativa, trots att båda förbättrades något jämfört med fjolåret. Överlag är de ekonomiska utsikter snäppet bättre än i fjol och fjolårets farhågor, som aldrig tidigare varit lika negativa, ligger nu bakom oss.

Totalt 685 representanter för medlemsföretagen i de lokalföreningar som hör till Egentliga Finlands Företagare svarade på Egentliga Finlands landskapsprognos 2024. Tack vare dem finns det i Egentliga Finland en unik ekonomisk prognos i vilken man har följt den ekonomiska utvecklingen med samma indikatorer varje år sedan år 1994, i år alltså för 31:a gången. Vi vill tacka alla som deltagit i enkäten för att ni bidragit till landskapsprognosen.

Resultaten från Egentliga Finlands landskapsprognos och materialet i anknäring till prognosen är fritt tillgängliga för alla. På landskapsprognosens webbsida www.maakuntaennuste.fi (på finska) finns det uppgifter som kompletterar denna rapport och även [diagram som inte publicerats i rapporten](#). Det går också att ladda ner resultaten i rapporten i form av en [PowerPoint-presentation](#). Vi hoppas att resultaten ska ge värdefull information för alla intresserade.

Vi vill aktivt bidra till livskraften i Egentliga Finland. Tack för samarbetet!

Hanna Munter, verkställande direktör
Egentliga Finlands Företagare

Petteri Rinne, verkställande direktör
Åbonejdens Andelsbank

Työntekijämäärä/Antal anställda

Yksinyrittäjät/Enpersonsföretag	39 %	(-1)
Erittäin pienet yritykset/Mycket små företag (2–9)	46 %	(+2)
Pienet yritykset/Små företag (10–49)	14 %	
Keskikokoiset ja suuret yritykset/Medelstora och stora företag (50–)	2 %	

Liikevaihto/omsättning

Alle 100 000 euroa/Under 100 000 euro	30 %	
100 000–199 999 euroa/100 000–199 999 euro	20 %	
200 000–499 999 euroa/200 000–499 999 euro	18 %	
500 000–999 999 euroa/500 000–999 999 euro	11 %	(-1)
1,0–1,99 miljoonaa euroa/1,0–1,99 miljoner euro	7 %	
2,0–4,99 miljoonaa euroa/ 2,0–4,99 miljoner euro	9 %	(+2)
Yli 5 miljoonaa euroa/5 2 miljoner euro eller mer	5 %	(-1)

Landskapsprognosen för Egentliga Finland sammanställs årligen på så sätt att så färsk resultat som möjligt kan presenteras genast i början av året. Landskapsprognosen granskar resultaten på landskaps-, region- och kommunnivå enligt bransch, företagsstorlek och i år för första gången även enligt omsättning. Utöver de årligen återkommande standardfrågorna innehåller enkäten ett antal temafrågor om för företagarna aktuella ärenden. Resultaten i rapporten visas i såväl procentandelar och förändringarna i dem som i netttotal. Nettotalet fås genom att från de positiva svarens procentandel subtrahera de negativa svarens procentandel. Nettotalet kan variera mellan -100 och +100. Ett positivt netttotal innebär att den ekonomiska utsikten är optimistisk, ett negativt netttotal att den är pessimistisk.

Enkäten för landskapsprognosen för Egentliga Finland genomfördes 20.11–4.12.2023 på webben på finska och svenska. Inbjudan till enkäten skickades per e-post till de 6 618 medlemmar i Företagarna i Egentliga Finland som gett föreningen sin e-postadress. Sammantaget 685 företagare svarade på enkäten, dvs. svarsprocenten var i år 10,4 procent.

Landskapsprognosen för Egentliga Finland har publicerats allt sedan 1994. Denna konjunkturprognos av Företagarna i Egentliga Finland och landskapets mest betydande företagarebank (OP Åbonejden, OP Lounaismaa, OP Lounaisranikko och OP Vakka-Auranmaa) är den mest betydelsefulla och äldsta regionala ekonomiska prognosen i Finland. För genomförandet och kommunikationen svarar Eurofacts Oy som samarbetspartner till Förtagarna i Egentliga Finland och Andelsbankerna.

Yrittäjien talousodotukset Varsinais-Suomessa vuonna 2024

Talousodotuksista herää toive paremmista ajoista

Vuoden 2024 Maakuntaennusteen tulokset kertovat, että viime vuoden jyrkkä lasku talousodotuksissa on osittain selätetty ja yrittäjät näkevät alkaneen vuoden aavistuksen viimevuotista parempana. Vain henkilöstön määrään liittyvät odotukset ovat laskeneet viime vuodesta, mutta ovat edelleen historiallisen keskiarvon tuntumassa. Muilla mittareilla, liikevaihto, kannattavuus ja investoinnit, mitattuna talousodotukset ovat aavistuksen viimevuotista toiveikkaampia.

Tänä vuonna liikevaihto-odotusten saldoluku on 5 (+2 yksikköä viime vuodesta) ja kannattavuusodotusten saldoluku on -5 (+9 yksikköä). Henkilöstön määrän odotusten saldoluku on 4 (-2 yksikköä) ja investointiaikeiden saldoluku -10 (+3 yksikköä). Vaikka kannattavuusodotusten ja investointiaikeiden saldoluvut ovat edelleen negatiiviset, merkittävää on, että ne ovat viime vuoden jyrkän laskun jälkeen kääntyneet nousuun. Myönteisiä kasvunäkymiä voidaan edelleen ennakoita liikevaihtokehityksen osalta, jonka varsinaissuomalaiset yritykset arvioivat olevan viimevuotista parempaa sekä henkilöstön määrän osalta, vaikka henkilöstömäärän odotukset eivät yllä aivan yhtä myönteisiin odotuksiin kuin viime vuonna.

Näin ollen talousodotuksissa on tultu aavistuksen verran ylöspäin eli liikevaihto-odotukset ja kannattavuusodotukset ovat kolmanneksi heikoimmat Maakuntaennusteen yli 30-vuotisessa historiassa, kun ne viime vuonna olivat toiseksi heikoimmat ja investointiaikeet ovat toiseksi heikoimmat, kun ne viime vuonna olivat heikoimmat Maakuntaennusteen historiassa. Henkilöstön määrän odotukset ovat pienestä laskusta huolimatta edelleen kohtuullisella tasolla, kun 31 vuoden saldolukujen keskiarvo on 7.

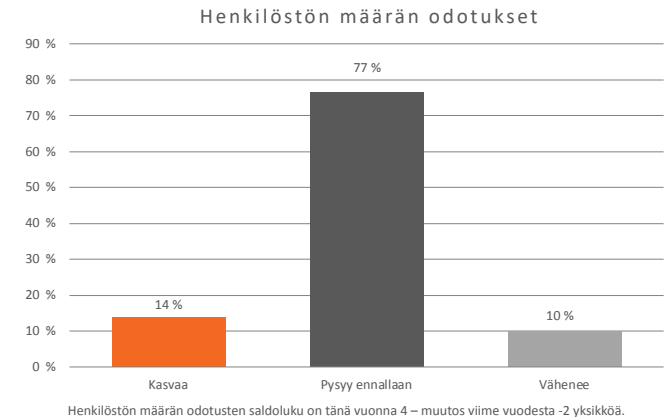
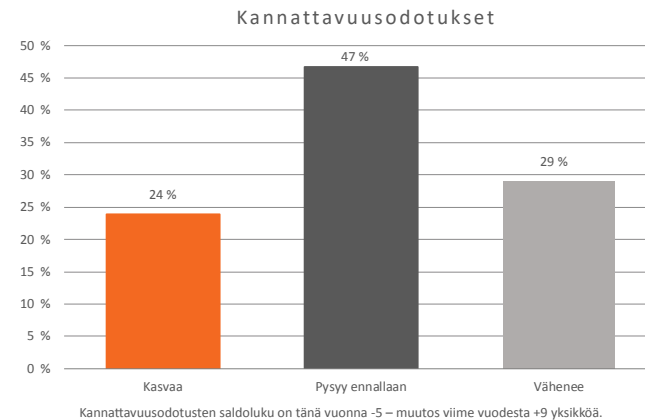
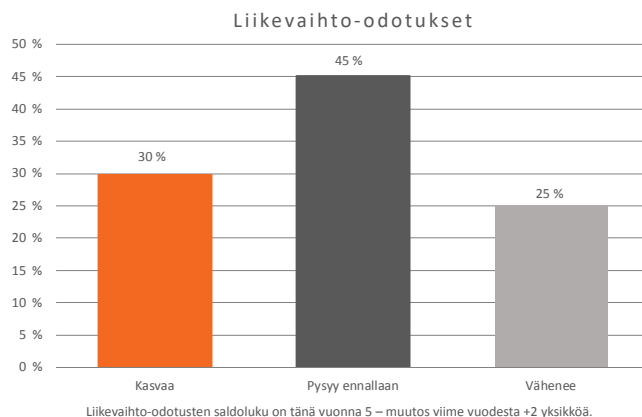
Turunmaalaiset yrittäjät jatkavat muuta myönteisimmässä talousodotuksissa

Seutukuntakohtainen vertailu osoittaa, että Turunmaalla toimivat yritykset lähtevät alkavaan vuoteen selvästi muissa seutukunnissa toimivia yrityksiä myönteisimmässä tunnelmissa. Turunmaan osalta kaikki talousodotuksia kuvaavat saldoluvut ovat tukevasti plussalla, mikä enteilee kasvua niin liikevaihdossa, kannattavuudessa, henkilöstömäärässä kuin investoinneissa.

Liikevaihto-odotukset ovat parantuneet kaikissa muissa seutukunnissa, paitsi Turun seudulla, jossa liikevaihto-odotusten saldoluku on kuitenkin positiivinen. Vaikka Salon seudulla liikevaihto-odotukset ovat aavistuksen viime vuotta paremmat, jää Salon seudun liikevaihto-odotusten saldoluku edelleen miinukselle. Korkeimmalla liikevaihdon kasvuodotuksia mittaavat saldoluvut ovat viimevuotiseen tapaan Turunmaalla,

jossa saldoluku on 23 (+11 yksikköä viime vuodesta). Vakka-Suomessa liikevaihto-odotusten saldoluku on toiseksi paras eli 7 (+7 yksikköä). Loimaan seudulla liikevaihto-odotusten saldoluku on parantunut seutukunnista eniten ja on tänä vuonna 2 (+15 yksikköä). Turun seudun liikevaihto-odotusten saldoluku on 4 (-2 yksikköä) ja Salon seudun -2 (+1 yksikkö). Viime vuonna liikevaihdon kasvuodotukset laskivat kaikissa seutukunnissa useilla kymmenillä yksiköillä, joten kaikkien seutukuntien osalta liikevaihto-odotusten kehitystä voidaan pitää varsin hyvänä ja osan osalta jopa erityisen myönteisenä.

Turunmaalaiset yritykset jatkavat viimevuotiseen tapaan myönteisissä tunnelmissa myös kannattavuuskehityksensä arvioinnissa. Viime vuonna kannattavuusodotukset romahtivat kaikissa seutukunnissa useilla kymmenillä yksiköillä. Nyt kannattavuusodotukset ovat parantuneet kaikissa seutukunnissa, mutta siitä huolimatta kannattavuusodotukset jäävät Turunmaata lukuun ottamatta edelleen negatiivisiksi muissa seutukunnissa. Turunmaa oli viime vuonna ainoa seutukunta, jossa kannattavuuden kasvuodotukset olivat plussalla. Tänä vuonna tunnelmat ovat erityisen myönteisiä, kun Turunmaan kannattavuusodotusten saldoluvussa 24 on 22 yksikön nousu viime vuodesta. Myös Loimaan seudulla kannattavuusodotukset ovat kasvaneet merkittävästi, mutta saldoluku -5 (+21 yksikköä) enteilee edelleen negatiivista kannattavuuskehitystä

koko seutukunnan osalta. Turun seudulla kannattavuusodotuksia kuvaava saldoluku on -7 (+5 yksikköä), Vakka-Suomessa -8 (+6 yksikköä) ja Salon seudulla -16 (+2 yksikköä).

Viime vuonna henkilöstön määrän odotuksissa nähdyt pudotukset olivat muiden talousodotusten romahduksen rinnalla melko maltillisia. Tänä vuonna henkilöstön määrän odotuksissa tapahtuneet muutokset ovat niin ikään muita maltillisempia, eikä niissä nähdä samalla tavalla kohonneita odotuksia kuin muissa talousodotuksissa. Korkeimmalla henkilöstön määrän odotukset ovat Turunmaalla, jossa saldoluku 11 on sama kuin viime vuonna. Loimaan seudulla henkilöstömäärän odotukset ovat parantuneet viime vuodesta ja saldoluvussa 3 on 3 yksikön nousu viime vuoteen. Myös Turun seudulla saldoluku 5 (-1 yksikkö) ja Vakka-Suomessa saldoluku 2 (-4) kertovat, että näissä seutukunnissa henkilöstön määrän odotetaan edelleen kasvavan, mutta hieman vähemmän kuin viime vuonna. Salon seudulla henkilöstön määrän odotukset ovat pudonneet negatiivisiksi ja saldoluku on -4 (-5 yksikköä), mikä enteilee työpaikkojen kokonaismäärän laskua Salon seudulla.

Turunmaa oli viime vuonna ainoa seutukunta, jossa investointiaikeet olivat positiivisia. Tämä jatkuu myös tänä vuonna, kun investointiaikeet Turunmaalla ovat kohonneet entisestään ja saldoluvussa 17 on 8 yksikön nousu viime vuodesta.

Myös muissa seutukunnissa Vakka-Suomea lukuun ottamatta investointiaikeet ovat parantuneet viime vuodesta. Siitä huolimatta kaikissa muissa neljässä seutukunnassa investointien kasvuodotukset ovat edelleen negatiivisia. Loimaan seudulla saldoluku on -9 (+15 yksikköä), Turun seudulla -12 (+3 yksikköä), Salon seudulla -15 (+1 yksikkö) ja Vakka-Suomessa -15 (-10 yksikköä).

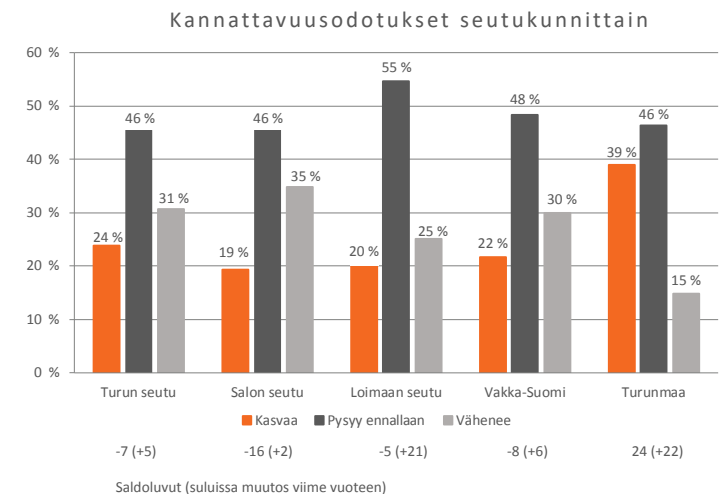
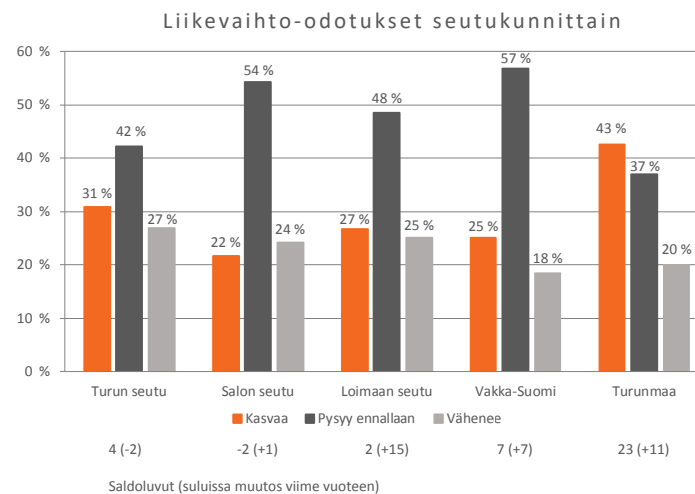
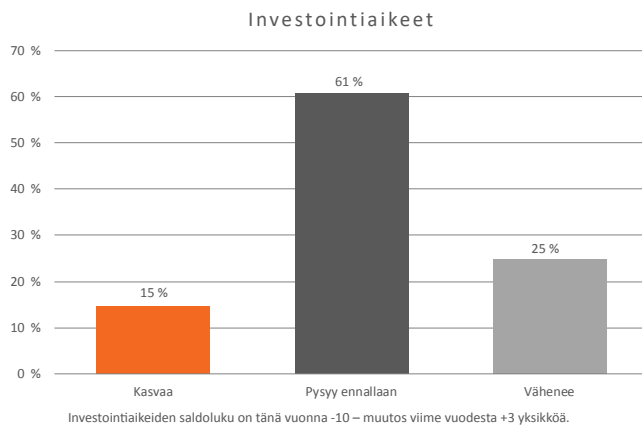
Turun alueella on eritahtisuutta talousodotuksissa

Vaikka liikevaihdon kasvuodotukset ovat laskeneet aavistuksen koko Turun seudulla, tilanne vaihtelee merkittävästi Turun alueen kuntien tarkastelussa. Naantalissa, Kaarinassa ja Raisiossa liikevaihdon kasvuodotukset ovat kohentuneet. Naantalissa liikevaihdon kasvuodotukset ovat korkeimmat saldoluvulla 18 (+1 yksikkö viime vuodesta) ja toiseksi korkeimmat Kaarinassa, jossa saldoluku on 15 (+5 yksikköä). Eniten liikevaihdon kasvuodotusten saldoluku on parantunut Raisiossa, jossa saldoluvussa 9 on 14 yksikön nousu viime vuodesta. Turussa ja Liedossa liikevaihdon kasvuodotukset ovat laskeneet edelleen viime vuodesta, mutta lasku ei ole yhtä jyrkkää kuin viime vuonna. Turussa liikevaihto-odotusten saldoluku on edelleen plussalla ja saldoluvussa 5 on 8 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Liedossa liikevaihdon kasvuodotukset ovat painuneet edelleen ja saldoluvussa -19 on 14 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna. Lieto on tänä

vuonna ainoa kunta Turun alueella, jossa liikevaihdon kasvuodotukset ovat negatiiviset.

Lietolaisten yrittäjien muita heikkomat talousodotukset näkyvät myös kannattavuusodotuksissa. Kaikissa muissa Turun alueen kunnissa kannattavuusodotuksia kuvaava saldoluku on noussut, mutta Liedossa se on jatkanut laskua melkein yhtä jyrkästi kuin viime vuonna. Kannattavuusodotukset ovat pinnistäneet plussalle Naantalissa, jossa saldoluvussa 5 on 14 yksikön nousu viime vuodesta ja Kaarinassa, jossa kannattavuusodotusten saldoluku 4 on noussut 13 yksikköä. Muissa Turun alueen kunnissa kannattavuusodotusten saldoluku pysyy edelleen miinuksella. Turussa kannattavuusodotusten saldoluku on -4 (+7 yksikköä), Raisiossa -6 (+8 yksikköä) ja Liedossa -26 (-24 yksikköä).

Viime vuonna henkilöstön määrän odotuksia kuvaava saldoluku oli miinuksella yhdessä Turun alueen kunnassa. Nyt se on painunut miinukselle kolmessa kunnassa. Naantalissa henkilöstön määrän odotusten saldoluku on noussut eniten Turun alueen kuntien vertailussa ja se on 14 (+11 yksikköä). Myös Turussa tilanne on arvioitu viimevuotista paremmaksi ja saldoluvussa 11 on 1 yksikön nousu viime vuoteen. Kaarinassa henkilöstöodotusten saldoluku on -4 (-7 yksikköä), Raisiossa -9 (-18 yksikköä) ja Liedossa -11 (-8 yksikköä). Huomiota kannattaa kiinnittää kuitenkin tänä vuonna siihen,

että henkilöstönsä määrän ennallaan pitävien yritysten osuus on kaikissa kunnissa edelleen suuri.

Investointiaikeet ovat painuneet kaikissa Turun alueen kunnissa miinukselle, kun vielä viime vuonna Naantalissa investointiaikeet olivat plussalla. Investointiaikeet ovat kuitenkin nousseet kolmessa kunnassa samalla, kun kahdessa kunnassa investointiaikeissa on koettu merkittävä lasku. Raisiossa investointiaikeiden saldoluku on -6 (+3 yksikköä), Turussa -9 (+2 yksikköä) ja Kaarinassa -22 (+3 yksikköä). Naantalissa investointiaikeiden saldoluku on -8 (-19 yksikköä) ja Liedossa -37 (-21 yksikköä).

Toimialojen välisissä kasvuodotuksissa on suuria eroja

Liikevaihto-odotukset ovat parantuneet lähes kaikilla toimialoilla viime vuodesta. Kun viime vuonna liikevaihdon kasvuodotukset olivat plussalla vain kolmella toimialalla, ovat kasvuodotukset plussalla tänä vuonna jo viidellä toimialalla. Tietotekniikka-ala, jolla on perinteisesti ollut korkeat kasvuodotukset, on tänäkin vuonna omassa sarjassa kasvuodotuksissaan, kun liikevaihto-odotusten saldoluku on 47 (+13 yksikköä viime vuodesta). Viimevuotista myönteisimmistä odotuksissa ovat myös kaupan alan yrittäjät ja saldoluku 11 on noussut peräti 28 yksikköä viime vuodesta, maa-, kala- ja riistataloudessa toimivat yrittäjät, kun saldoluku on 3 (+17

yksikköä) sekä teollisuus, jossa saldoluku on 10 (+4 yksikköä). Palveluiloilla liikevaihto-odotusten saldoluku on 17 eli sama kuin viime vuonna. Viime vuodesta liikevaihto-odotukset ovat laskeneet entisestään rakennusalalla, kun saldoluku on -30 (-20 yksikköä) ja kuljetusalalla, jossa saldoluku on -42 (-20 yksikköä).

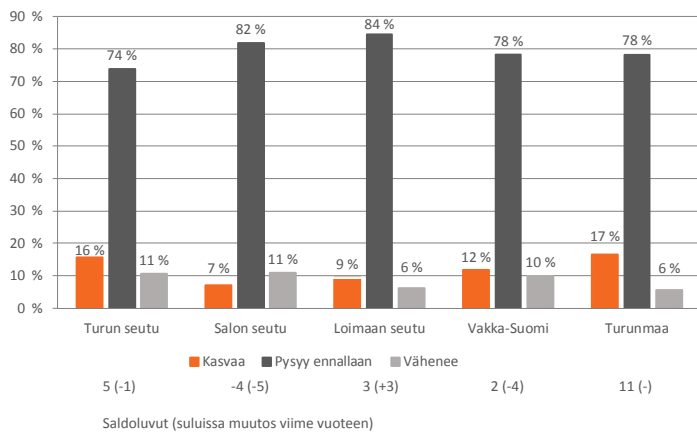
Myös kannattavuusodotuksissa on merkittäviä vaihteluja eri toimialojen välillä. Vaikka kannattavuusodotukset ovat parantuneet usealla toimialalla, ovat jo viime vuonna plussalla olleen tietotekniikka-alan lisäksi palveluilojen kannattavuusodotukset nousseet positiivisiksi. Luottavaisimmin kannattavuuskehitykseensä suhtautuvat tietotekniikka-alan yritykset ja saldoluku 29 on noussut 23 yksikköä viime vuodesta. Palveluiloilla saldoluussa 5 on 8 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna. Vaikka saldolut jäävät edelleen miinukselle, viime vuotta myönteisimmin kannattavuutensa kehitykseen uskovat maa-, kala- ja riistatalouden yritykset saldoluulla -15 (+25 yksikköä), kuljetusala saldoluulla -39 (+17 yksikköä) ja kaupan ala saldoluulla -11 (+16 yksikköä). Teollisuudessa saldoluku -8 on sama kuin viime vuonna. Rakennusalalla saldoluussa -19 on 4 yksikön lasku viime vuoteen verrattuna.

Henkilöstön määrän odotuksissa on kasvua viimevuotiseen tapaan tietotekniikka-alalla, jossa henkilöstön määrän odo-

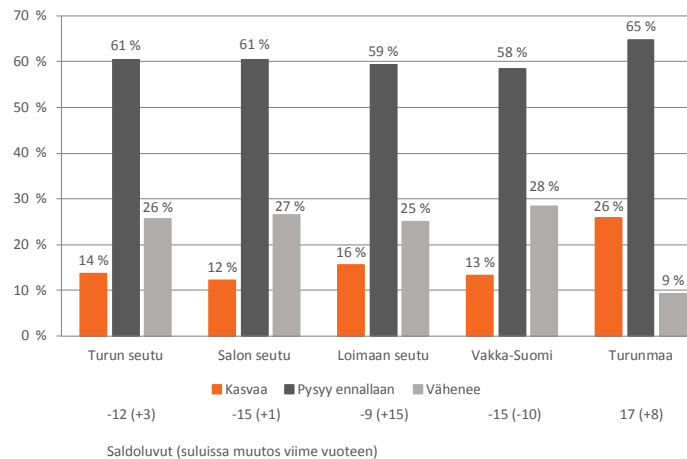
tusten saldoluku on 35 (+2 yksikköä). Henkilöstön määrä kasvuodotukset ovat parantuneet viime vuodesta myös kaupan alalla, jossa saldoluku on 2 (+7 yksikköä) sekä maa-, kala- ja riistataloudessa, jossa saldoluku on 3 (+3 yksikköä). Myös palveluiloilla saldoluulla 9 (-2 yksikköä) ja teollisuudessa saldoluulla 5 (-2 yksikköä) henkilöstön määrän uskotaan kasvavan, vaikka kasvuodotukset ovat laskeneet hieman viime vuodesta. Rakennus- ja kuljetusaloilla henkilöstön määrän kasvuodotukset ovat negatiivisia, ja ne ovat laskeneet edelleen viime vuodesta, mutta lasku ei ole enää yhtä jyrkkää kuin viime vuonna. Rakennusalalla henkilöstön määrän odotuksiin liittyvä saldoluku on -8 (-10 yksikköä) ja kuljetusalalla -10 (-4 yksikköä).

Viime vuonna kaikkien toimialojen investointiaikeita kuvaavat saldolut olivat miinuksella. Tänä vuonna plussalle ovat nousseet maa-, kala- ja riistatalous saldoluulla 11 (+40 yksikköä) sekä tietotekniikka-ala saldoluulla 6 (+11 yksikköä) eli näillä aloilla investointien voidaan olettaa lisääntyvän tänä vuonna. Muilla toimialoilla investointiaikeet ovat nousseet viime vuodesta tai investointiaikeiden lasku on pienempää kuin viime vuonna. Palveluiloilla investointiaikeiden saldoluku on -5 eli sama kuin viime vuonna. Niin ikään teollisuudessa investointiaikeiden saldoluku on -5 (-2 yksikköä). Kaupan alalla investointiaikeet ovat kohentuneet merkittävästi, kun saldoluussa -21 on 11 yksikön nousu viime vuodesta.

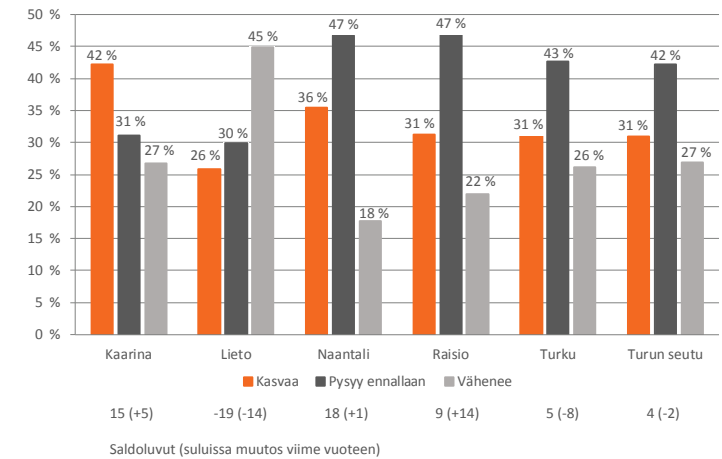
Henkilöstön määrän odotukset seutukunnittain

Investointiaikeet seutukunnittain

Liikevaihto-odotukset Turun alueella

Samoin rakentamisessa saldoluku -18 on 2 yksikköä parempi kuin viime vuonna. Kuljetusalalla investointiaikeiden saldo-luku -34 (-14 yksikköä) on toimialavertailun heikoin.

Suurimmassa yrityskokoluokassa lähes kaikki talousodotukset ovat laskussa

Maakuntaennusteessa yritysten talousodotuksia on vertailtu eri yrityskokoluokissa sekä henkilöstömäärän mukaan että eri liikevaihtoluokissa.

Suurimmat liikevaihdon kasvuodotukset ovat tänä vuonna viimevuotiseen tapaan yli 50 henkilöä työllistävässä yrityksissä, vaikka samalla tässä yrityskokoluokassa liikevaihdon kasvuodotukset ovat laskeneet eniten. Liikevaihdon kasvua ennakoiva saldoluku on 20 (-17 yksikköä viime vuodesta) yli 50 henkilöä työllistävässä yrityksissä. 2–9 henkilöä työllistävässä yrityksissä liikevaihto-odotukset ovat kasvaneet eniten ja saldoluussa 6 on 5 yksikön nousu. 10–49 henkilöä työllistävässä yrityksissä liikevaihdon kasvuodotuksia kuvaava saldoluku on 15 (+1 yksikkö). Yksinyrittäjien liikevaihto-odotusten saldoluku on -2 (-1 yksikkö).

Kun yrityksiä tarkastellaan eri liikevaihtoluokkien mukaan, selvästi muita paremmissa tunnelmissa ovat 2,0–4,99 miljoonan euron liikevaihtoluokassa toimivat yritykset, jossa saldoluku 20 on myös parantunut eniten eli 38 yksikköä viime

vuodesta. Liikevaihdon kasvuodotukset ovat positiiviset ja parantuneet viime vuoteen verrattuna kaikissa muissa yrityskokoluokissa, paitsi 200 000–499 999 euron, 500 000–999 999 euron ja yli 5 miljoonan euron yrityskokoluokissa, joissa odotukset ovat laskeneet viime vuodesta, ja odotuksia kuvaava saldoluku on nollassa tai miinuksella.

Kannattavuusodotuksissa 10–49 henkilöä työllistävässä yrityksissä on tapahtunut merkittävä parannus viime vuoteen ja tämä yrityskokoluokka on ainoa, jossa kannattavuuden kasvuodotukset ovat plussalla saldoluulla 3 (+13 yksikköä). Myös yksinyrittäjien ja 2–9 henkilöä työllistävien yritysten kannattavuusodotukset ovat parantuneet viime vuodesta, vaikka saldoluut ovat edelleen miinuksella. Yli 50 henkilöä työllistävässä yrityksissä kannattavuusodotusten saldoluku on jatkanut merkittävää laskua ja saldoluku on reippaasti miinuksella. Kannattavuusodotusten tarkastelu eri liikevaihtoluokissa osoittaa, ettei missään yrityskokoluokassa uskota kannattavuuden kasvuun, vaikka useissa liikevaihtoluokissa kannattavuusodotukset ovat parantuneet viime vuodesta. Heikoimmat kannattavuusodotukset ovat yli 5 miljoonan euron liikevaihtoluokassa toimivilla yrityksillä.

Henkilöstön määrän odotukset ovat positiivisia kaikissa yrityskokoluokissa, kun yrityksiä vertaillaan henkilöstömäärän mukaan, vaikka odotukset ovat laskeneet muissa yritysko-

koluokissa paitsi yksinyrittäjissä. Kun yrityksiä tarkastellaan eri liikevaihtoluokissa, henkilöstön määrän odotukset ovat positiivisia muissa yrityskokoluokissa, paitsi yli 5 miljoonaa henkilöä työllistävässä yrityksissä.

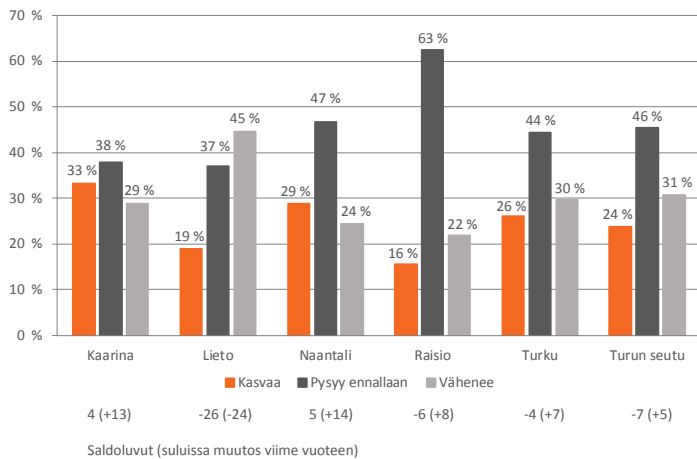
Investointiaikeet ovat edelleen negatiivisia kaikissa yrityskokoluokissa. 2–9 henkilöä työllistävässä yrityksissä investointiaikeet ovat kuitenkin kasvaneet selvästi muita enemmän. Kun yrityksiä tarkastellaan eri liikevaihtoluokissa, ovat investointiaikeet parantuneet useissa yrityskokoluokissa ja nousseet plussalle 500 000–999 999 euron liikevaihtoluokassa.

Yrittäjät arvioivat varovaisesti luovansa tänä vuonna jopa yli 4 000 uutta työpaikkaa

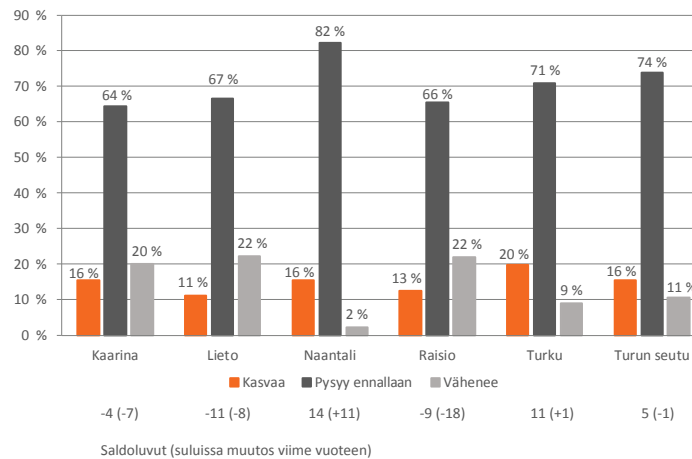
Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa yrittäjät arvioivat vuosittain syntyneiden ja syntyvien uusien työpaikkojen määrää, josta lasketaan arvio koko maakunnassa syntyneiden tai syntyvien työpaikkojen määrästä.

Vaikka talousodotuksissa on selkeä parannus viime vuoteen, ovat yrittäjät varovaisia henkilöstön määrän ja uusien työpaikkojen syntymisen suhteen. Vastaaajista 28 prosenttia arvioi, että hänen edustamassaan yrityksessä syntyy vähintään yksi uusi työpaikka vuonna 2024. Heistä 65 prosenttia ennakoii, että työpaikkoja syntyy yksi. Kun Maakuntaennusteen

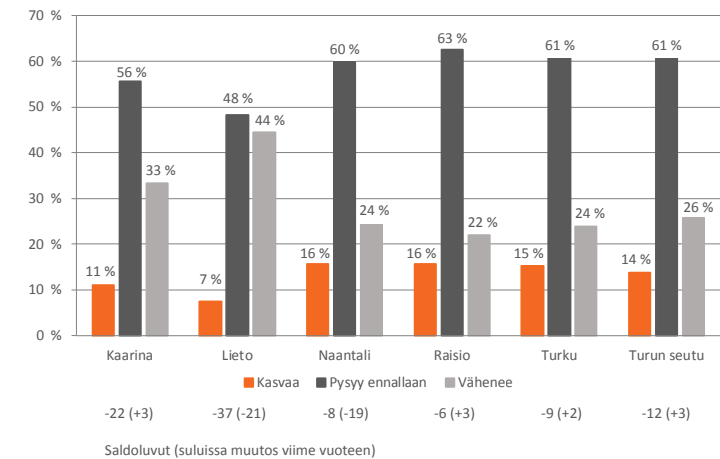
Kannattavuusodotukset Turun alueella

Henkilöstön määrän odotukset Turun alueella

Investointiaikeet Turun alueella

vastaukset suhteutetaan kaikkiin Yrittäjien jäsenyrityksiin, uusia työpaikkoja voidaan arvioida syntyvän jopa yli 4 000 vuonna 2024 Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksissä.

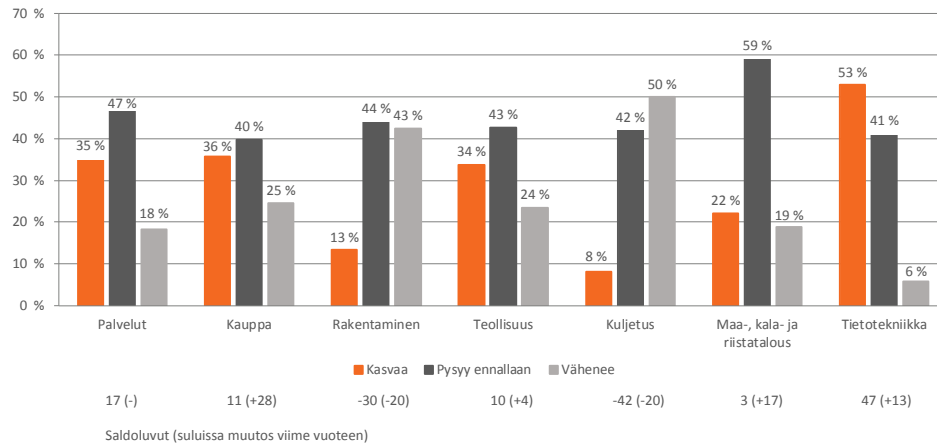
Maakuntaennusteeseen osallistuneista yrityksistä 35 prosenttia kertoo luoneensa vuonna 2023 vähintään yhden uuden työpaikan ja näistä 60 prosenttia yhden uuden työpaikan. Kun tämä suhteutetaan kaikkiin Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksiin, voidaan arvioida, että uusia työpaikkoja syntyi Varsinais-Suomen Yrittäjien jäsenyrityksiin yli 5 000 vuonna 2023.

Seutukuntaakohtaisessa vertailussa parhaat näkymät ovat uusien työpaikkojen syntymisen kannalta Turunmaalla, jossa 35 prosenttia vastaajista arvioi luovansa tänä vuonna vähintään yhden uuden työpaikan. Turun seudulla vähintään yhden uuden työpaikan arvioi luovansa 29 prosenttia vastaajista, Loimaan seudulla 28 prosenttia vastaajista, Vakka-Suomessa 23 prosenttia vastaajista ja Salon seudulla 21 prosenttia vastaajista. Turun alueen kunnista Kaarinassa on suurin osuus eli 38 prosenttia niitä, jotka arvioivat luovansa vähintään yhden uuden työpaikan. 10–49 henkilöä työllis-

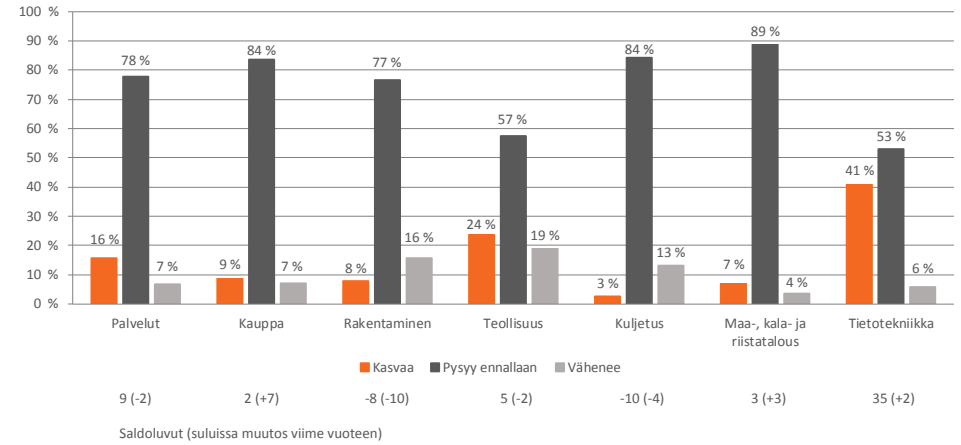
tävissä yrityksissä ja yli 50 henkilöä työllistävissä yrityksissä joka toinen yritys aikoo luoda vähintään yhden uuden työpaikan tänä vuonna. Toimialavertailussa tietotekniikka-alan yrityksistä 47 prosenttia arvioi luovansa vähintään yhden uuden työpaikan.

Maakuntaennusteen aiemmat tulokset ovat osoittaneet, että yrittäjät ovat arvioissaan uusista työpaikoista varovaisia, joten tällä perusteella uusia työpaikkoja voi syntyä myös arvioitua enemmän.

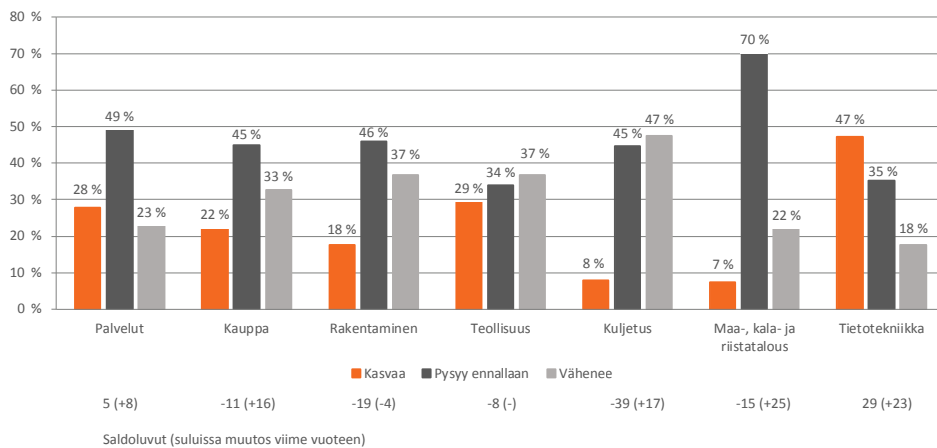
Liikevaihto-odotukset toimialoittain

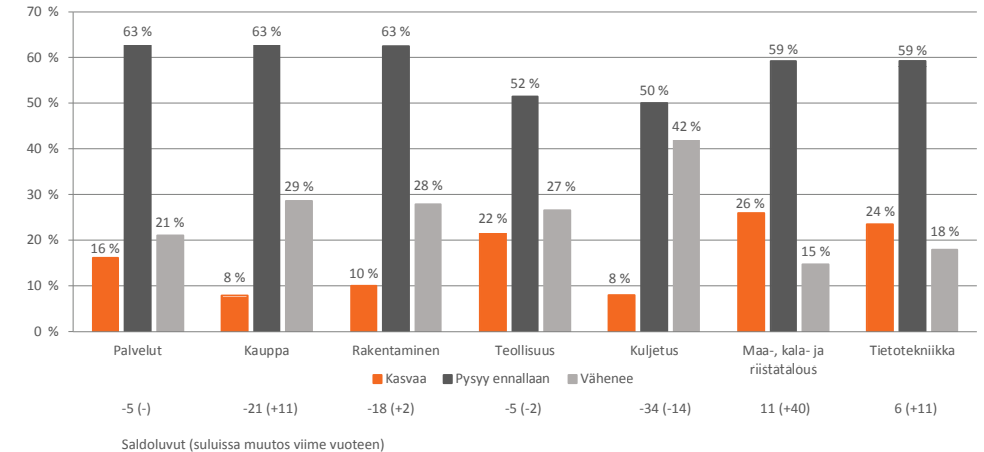
Henkilöstön määrän odotukset toimialoittain

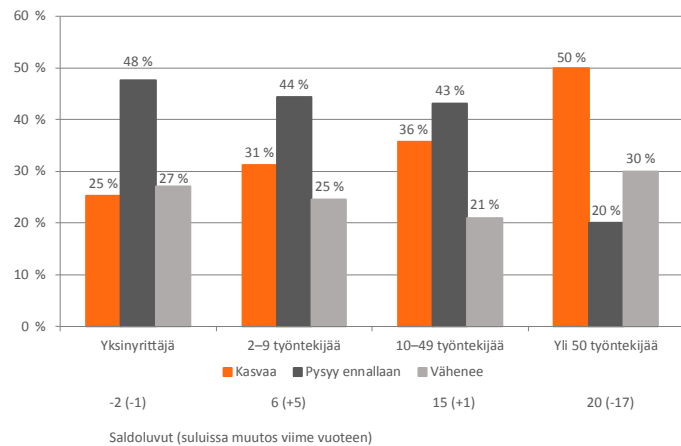
Kannattavuusodotukset toimialoittain

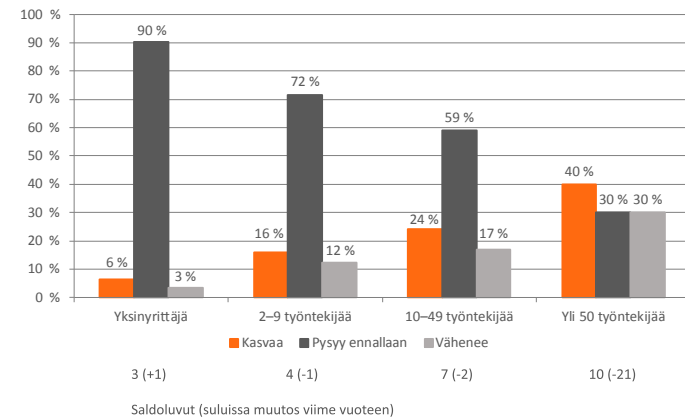
Investointiaikeet toimialoittain

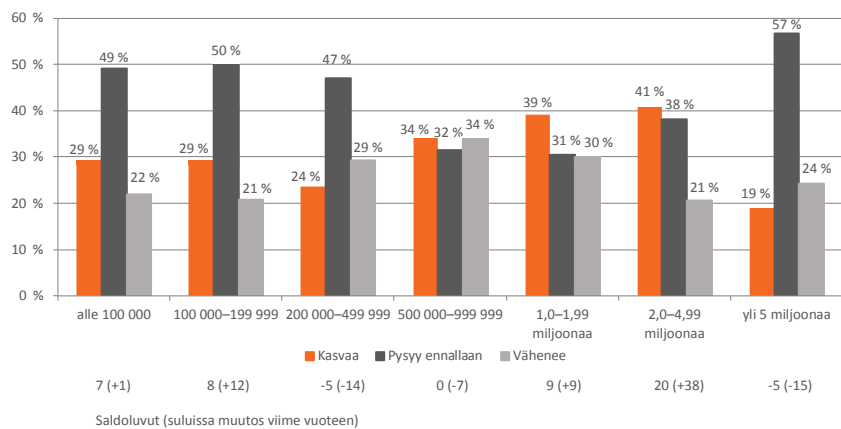
Liikevaihto-odotukset eri yrityskokoluokissa

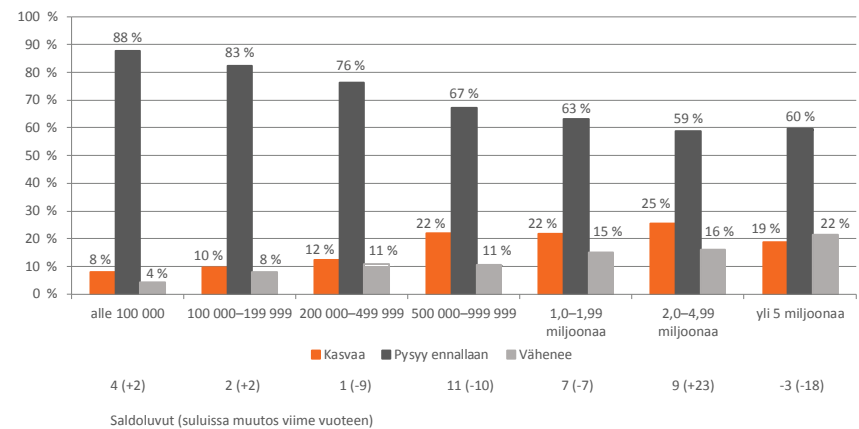
Henkilöstön määrän odotukset eri yrityskokoluokissa

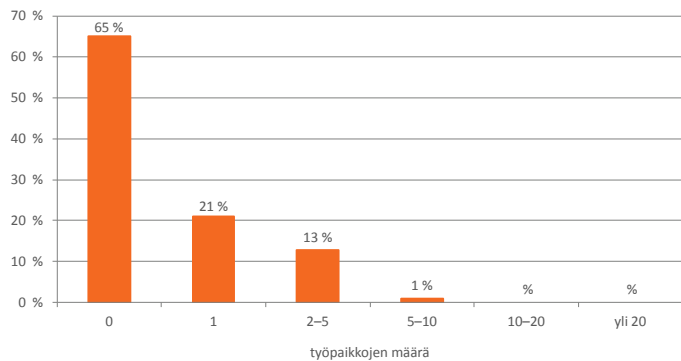
Liikevaihto-odotukset eri liikevaihtoluokissa

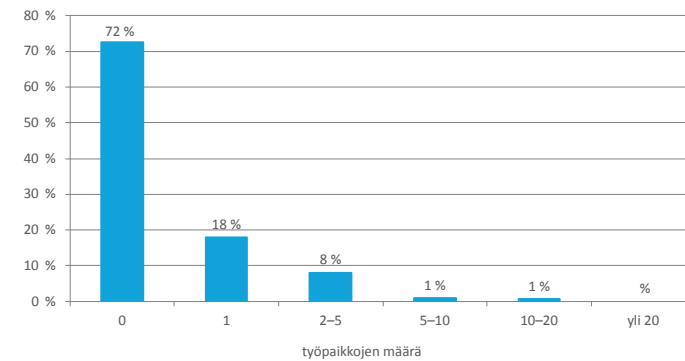
Henkilöstön määrän odotukset eri liikevaihtoluokissa

Yritykseen syntyneet uudet työpaikat vuonna 2023

Arvio yritykseen syntyvistä uusista työpaikoista vuonna 2024

Rahoitusosa

Pankkiluotto on tärkein ulkoisen rahoituksen muoto

Maakuntaennusteen rahoitusosassa seurataan vuosittain yritysten ulkoisen rahoituksen tarvetta ja eri ulkoisen rahoituksen lähteitä. Tämän vuoden Maakuntaennusteessa ulkoista rahoitusta arvioi käyttävänsä 15 prosenttia Maakuntaennusteen vastaajista. Ulkoista rahoitusta on vuosittain kertonut tarvitsevasa noin viidennes vastaajista, joten tänä vuonna ulkoista rahoitusta tarvitsevien osuus on hieman tavanomaista alhaisempi.

Tärkein ulkoisen rahoituksen muoto on pankkiluotto niille, jotka aikovat käyttää ulkoista rahoitusta. Pankkiluottoa tärkeys korostuu edelleen tänä vuonna. Pankkiluottoa ilmoittaa käyttävänsä rahoituslähteenään 59 prosenttia (+8 %-yksikköä viime vuodesta) ulkoista rahoitusta tarvitsevista yrityksistä. Muun rahoitusyhtiön rahoitusta arvioi käyttävänsä 19 prosenttia (-2 %-yksikköä) vastaajista. Finnveran luottoa tai takausta ulkoisen rahoituksen lähteenä käyttävien osuus on tänä vuonna 11 prosenttia (-5 %-yksikköä) vastaajista. Ulkopuolisen pääomasijoittajan osuus on 6 prosenttia (+2 %-yksikköä) ja muun luoton osuus 5 prosenttia (-3 %-yksikköä).

Investoinnit toteutetaan pääosin omalla tulo-rahoituksella

Niistä varsinaissuomalaisista yrityksistä, jotka aikovat investoi-

da tänä vuonna, 58 prosenttia (+1 %-yksikkö viime vuodesta), kertoo käyttävänsä investointeihinsa yrityksen omaa tulo-rahoitusta ja 27 prosenttia (+1 %-yksikköä) tulo-rahoituksen ja lainarahan yhdistelmää. Pelkällä lainarahalla investoivien osuus on 13 prosenttia (-3 %-yksikköä). Tänä vuonna annettuna uutena vaihtoehtona ollutta omistajien pääomasijoitusta kertoo investointeihinsa käyttävän 3 prosenttia vastaajista.

Korkojen nousu on vaikuttanut vain kolmannekseen yrityksistä

Tänä vuonna Varsinais-Suomen Maakuntaennusteessa kysyttiin myös korkojen nousun vaikutuksista yritystoimintaan. Vastaajista 39 prosenttia kertoo, ettei korkojen nousulla ole ollut vaikutusta hänen yritystoimintaansa. Vastaajista noin joka viides (21 %) kertoo, että korkojen nousu on vaikuttanut yrityksen rahoituskulujen nousuun, mutta sillä ei ole ollut suurta merkitystä hänen edustamalleen yritykselle.

Vastaajista kolmannes arvioi, että korkojen nousulla on ollut vaikutusta hänen yritykseensä. Suurin osuus näistä vastaajista, 39 prosenttia, kertoo, että korkojen nousu on vaikuttanut rahoituskulujen nousuun niin merkittävästi, että se on heikentänyt hänen edustamansa yrityksen kilpailukykyä. Vastaajayrityksistä, joihin korkojen nousulla on ollut vaikutusta, noin joka neljäs kertoo, että rahoituskulujen nousu on lykännyt yrityksen hankintoja ja joka viides yritys kertoo, että ra-

hoituskulujen nousu on lykännyt yrityksen investointeja. Niin ikään viidennes sanoo, että korkojen nousulla on ollut muita vaikutuksia. Kaikista vastaajista 7 prosenttia ei osaa sanoa, mikä on merkittävin korkojen nousun vaikutus hänen yritykselleen.

Osuuspankki on varsinais-suomalaisten yrittäjien pankki

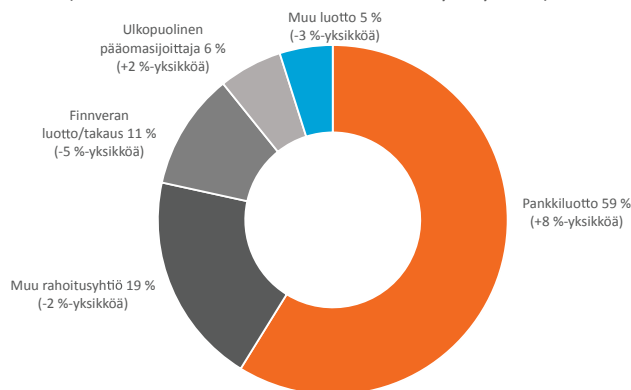
Osuuspankin asema yrittäjien pääasiallisena pankkikumppanina on säilynyt erittäin tärkeänä, kun puolet vastaajista kertoo Osuuspankin olevan hänen yrityksensä ensisijaisesti käyttämä pankki.

Vastaajista 21 prosenttia ilmoittaa Nordean ensisijaiseksi pankkikumppanikseen. Oma SP:n osuus ensisijaisena pankkikumppanina on 8 prosenttia ja Säästöpankin osuus 7 prosenttia. POP Pankkia pitää ensisijaisena pankkikumppaninaan 5 prosenttia vastaajista.

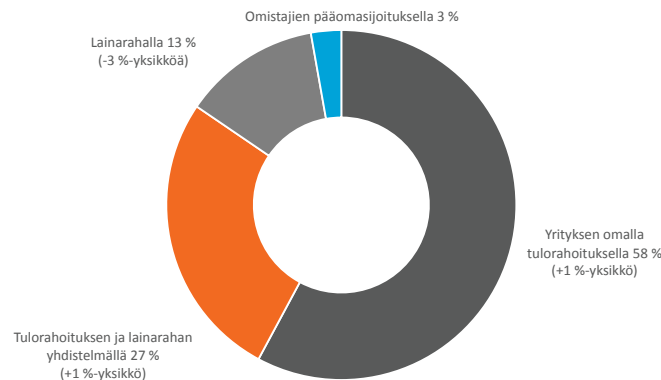
Aktiaa, Danske Bankia ja Ålandsbanken kertoo kutakin käyttävänsä ensisijaisena pankkikumppaninaan 2 prosenttia vastaajista. Handelsbankenin ja S-Pankin osuus on kummankin 1 prosentti.

Yrittäjien ensisijaisessa pankkikumppanissa tapahtuu vain pieniä muutoksia vuosittain ja näin on myös tänä vuonna, kun

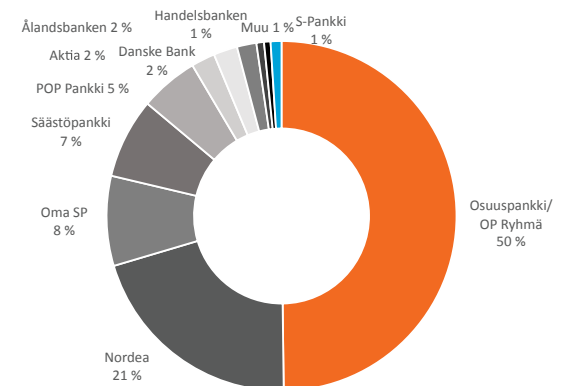
Ulkoinen rahoituksen lähde (ulkoista rahoitusta tarvitsevat yritykset)

Jos yritykseni investoi, rahoitus hoidetaan

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä pankkiryhmä

erot ovat yhden prosenttiyksikön luokkaa jompaankumpaan suuntaan.

Yrittäjät ovat uskollisia myös käyttämälleen vahinkovakuutusyhtiölle

Myös yrittäjien ensisijaisesti käyttämässä vahinkovakuutusyhtiökumppanissa tapahtuu vuosittain vain pieniä muutoksia ja näin on myös tänä vuonna. Maakuntaennusteeseen vastanneista yrittäjistä 37 prosenttia kertoo käyttävänsä ensisijaisena vahinkovakuutusyhtiönään LähiTapiolaa. Pohjola Vakuutus (OP) on toiseksi eniten käytetty vahinkovakuutusyhtiö varsinaissuomalaisen yrittäjien keskuudessa, kun sitä ilmoittaa käyttävänsä 26 prosenttia vastaajista. Fennian osuus on 14 prosenttia ja Ifin osuus 15 prosenttia.

Muut yrittäjien ensisijaisesti käyttämät vahinkovakuutusyhtiöt ovat Pohjantähti (5 %) ja Turva (2 %).

Yrittäjät arvostavat henkilökohtaisuutta pankki- ja vakuutusasiointinissaan

Henkilökohtaisen pankki- tai vakuutuspalvelun laatu on vuosi toisensa jälkeen tärkein tekijä sekä pankki- että vakuutusyhtiökumppanin valinnassa. Vastaajista 69 prosenttia pitää pankkikumppanin valinnassa henkilökohtaisen palvelun laatua yhtenä tärkeimmistä pankkikumppanin valintaan vaikuttavista tekijöistä ja 62 prosenttia vastaajista nostaa

sen yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä vakuutusyhtiökumppanin valinnassa.

Pankkikumppanin valinnassa toiseksi tärkein tekijä on pankin luotettavuus ja joustavuus (61 prosenttia vastaajista). Kolmanneksi tärkeimmät tekijät pankkikumppanin valinnassa ovat pankkipalvelun hinta sekä pankki- ja mobiilipalvelujen monipuolisuus, joita molempia pitää yhtenä tärkeimmistä pankkikumppanin valintaan vaikuttavista tekijöistä 37 prosenttia vastaajista. Aiemmin kolmannella sijalla ollut pankin paikallisuus (36 prosenttia vastaajista) jää tänä vuonna tärkeidessään näiden tekijöiden jälkeen.

Vakuutusyhtiökumppanin valinnassa korvauspalvelun sujuvuus ja vakuutuspalvelujen hinta (57 prosenttia vastaajista) nousevat tasaosuuksin toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi. Kolmanneksi tärkein tekijä vakuutusyhtiökumppanin valinnassa on vakuutusyhtiön luotettavuus ja joustavuus (42 prosenttia vastaajista).

Pankin valinnassa seuraavaksi tärkeimpiä tekijöitä ovat pankin vastuuhenkilön asiantuntemus (31 prosenttia vastaajista) ja pankin vakavaraisuus (17 prosenttia vastaajista).

Vakuutusyhtiön valinnassa seuraavaksi eniten arvostetaan vastuuhenkilön asiantuntemusta (33 prosenttia vastaajista).

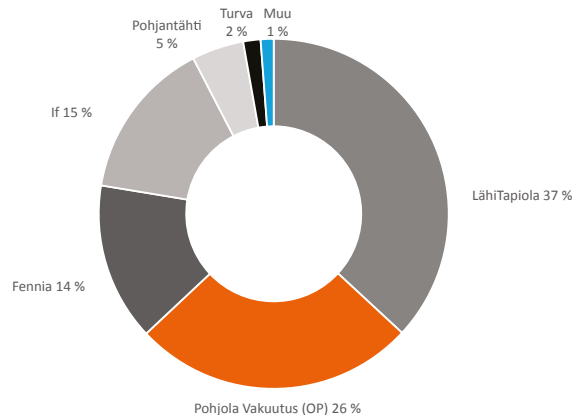
Vakuutusyhtiön paikallisuutta pitää yhtenä tärkeimmistä tekijöistä 20 prosenttia vastaajista. Merkitystään hieman viime vuodesta menettänyt verkko- ja mobiilipalvelujen monipuolisuutta pitää yhtenä tärkeimmistä tekijöistä 11 prosenttia vastaajista samoin kuin sitä, että vakuutuspalvelut saa samasta paikasta kuin pankkipalvelut.

Vähiten merkitystä vastaajien mielestä pankkikumppanin valinnassa on pankin kansainvälisillä palveluilla (4 prosenttia vastaajista). Vakuutusyhtiön valinnassa vähämerkityksintä on vakuutusyhtiö kansainvälisyys (1 prosenttia vastaajista).

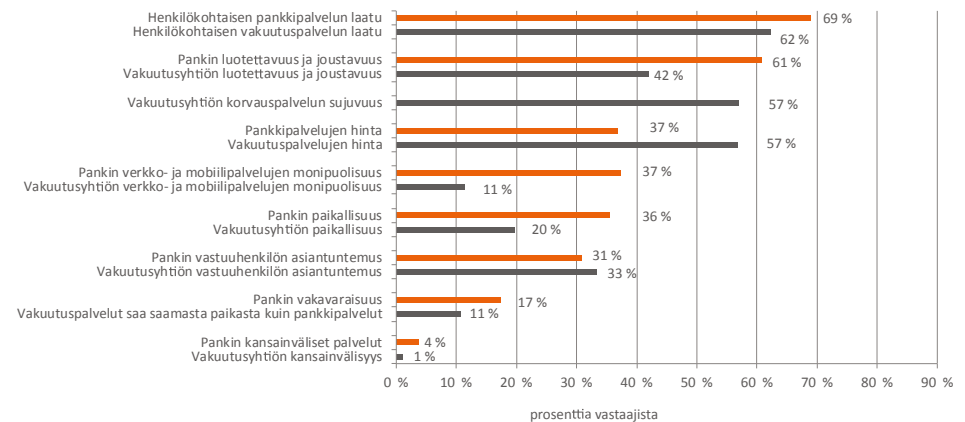
Korkojen nousun vaikutus yritystoimintaan

Yrityksen ensisijaisesti käyttämä vahinkovakuutusyhtiö

Tärkeimmät tekijät pankki- ja vakuutusyhtiökumppanin valinnassa

Yrittäjät ja kunta

Yrittäjyysilmapiiriin ollaan aiempaakin tyytyväisempiä

Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku 57 on noussut 10 yksiköllä viime vuodesta, mikä kertoo, että Varsinais-Suomen yrittäjyysilmapiiri on kohentunut selkeästi koko maakunnan tasolla.

Myös seutukuntaohjauksessa vertailussa yrittäjyysilmapiiri on parantunut yrittäjien arvioiden perusteella kaikissa seutukunnissa. Parhaaksi seutukunnaksi yrittäjyysilmapiiriltään on arvioitu Loimaan seutu jo toista vuotta peräkkäin samalla kun arviot yrittäjyysilmapiiristä ovat nousseet edelleen. Loimaan seudun yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku on 64 (+10 yksikköä viime vuodesta). Turun seutu jää yrittäjyysilmapiiriarvioissa niukasti Loimaan seudun jälkeen saldoluvulla 62 (+5 yksikköä). Seuraavina yrittäjyysilmapiiriarvioissa ovat Turunmaa saldoluvulla 55 (+9 yksikköä) ja Vakka-Suomi saldoluvulla 50 (+12 yksikköä). Eniten yrittäjyysilmapiiriarvio on parantunut Salon seudulla, vaikka Salon seutu jääkin edelleen seutukuntaohjauksen vertailun viimeiseksi. Salon seudun pudotus oli viime vuonna erittäin suuri, mutta arviot ovat kohentuneet viime vuodesta ja saldoluvussa 27 on 15 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna.

Lieto nousi yrittäjyysilmapiiriarvioiden parhaaksi

Turun alueen viiden kunnan vertailussa Lieto nousee viimevuotisen pienen notkahduksen jälkeen yrittäjyysilmapiiriarvioissa kirkkaasti kärkeen, kun saldoluku 93 on parantunut 9 yksiköllä. Viime vuoden parhaaksi arvioitu Naantali on tänä vuonna yrittäjyysilmapiiriarvioiltaan toiseksi paras ja yrittäjyysilmapiiriarvioiden saldoluku on 87 (-2 yksikköä). Naantalin jälkeen Turun alueen kuntien vertailussa kolmanneksi nousee Raisio, joka on tänä vuonna ollut kaikissa kunta-arvioissa merkittävä parantaja pois lukien tonttien ja toimitilojen saatavuus. Raisiossa yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku on 81 (+15 yksikköä). Perinteisesti vahvat yrittäjyysilmapiiriarviot saaneen Kaarinan asema on tänä vuonna laskenut kaikkien kunta-arvioiden osalta ja yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku on 67 (-16 yksikköä).

Turun alueen vertailussa heikoimmat arviot yrittäjyysilmapiiriltään saa Turku, vaikka Turun yrittäjyysilmapiiriä kuvaava saldoluku 48 on noussut 11 yksikköä.

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan (Turku, Salo, Kaarina, Lieto, Naantali, Parainen, Raisio, Loimaa, Paimio ja Uusikaupunki) kärkikolmikun yrittäjyysilmapiiriarvioissa muodostaa Turun alueen kolmen kärki Lieto, Naantali ja Raisio. Neljännellä sijalla on Paimio saldoluvulla 71 (-14 yksikköä). Kaarina on kymmenen kunnan vertailussa viidentenä. Kuudennelle sijalle on hienon loikan tehnyt Loimaa, jossa yrittäjyysilmapiiriarviota kuvaava saldoluku 65 on parantunut peräti 34 yksikköä viime vuodesta. Loimaalla yrittäjyysilmapiiri on parantunut selvästi muita enemmän. Myös loput neljä kuntaa ovat parantaneet yrittäjyysilmapiiriarvioitaan viime vuodesta. Paraisilla saldoluku on 54 (+12 yksikköä), Turussa 48 (+11 yksikköä), Uudessakaupungissa 43 (+9 yksikköä) ja Salossa 26 (+16 yksikköä).

Yrittäjien arviot oman kunnan yrittäjyysilmapiiristä

Mukana 10 eniten vastauksia kerännyttä kuntaa. Järjestys saldoluvun mukaan. Suluissa viimevuotinen sija ja saldoluvun muutos.

Kaupunki/kunta	Erinomainen tai hyvä	Saldoluku
1. Lieto (3.)	93 %	93 (+9)
2. Naantali (1.)	87 %	87 (-2)
3. Raisio (5.)	84 %	81 (+15)
4. Paimio (2.)	77 %	71 (-14)
5. Kaarina (4.)	71 %	67 (-16)
6. Loimaa (9.)	69 %	65 (+34)
7. Parainen (6.)	57 %	54 (+12)
8. Turku (7.)	50 %	48 (+11)
9. Uusikaupunki (8.)	52 %	43 (+9)
10. Salo (10.)	40 %	26 (+16)

Loimaan seutu on jälleen selvästi paras kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyön on myös arvioitu parantuneen viime vuodesta koko maakunnassa ja saldoluvussa 38 on 8 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna.

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö on parantunut niin ikään kaikissa seutukunnissa. Parhaaksi seutukunnaksi kunnan ja yrittäjien yhteistyön osalta on arvioitu viimevuotiseen tapaan Loimaan seutu, jossa saldoluku on 50 (+9 yksikköä viime vuodesta). Turunmaalla yritysten ja kunnan välinen yhteistyö on lähes Loimaan seudun tuntumassa ja saldoluku on 46 (+14 yksikköä). Myös Turun seudulla yrittäjät kokevat kunnan ja yritysten välisen yhteistyön parantuneen ja saldoluvussa 40 on 5 yksikön nousu. Vakka-Suomessa ja Salon seudulla kunnan ja yritysten väliset yhteistyöarviot jäävät koko Varsinais-Suomen arvioita heikommiksi, vaikka molemmissa seutukunnissa yhteistyöarviot ovat parantuneet merkittävästi viime vuodesta. Vakka-Suomessa saldoluvussa 31 on 11 yksikön nousu ja Salon seudulla saldoluvussa 20 on 17 yksikön nousu viime vuoteen verrattuna.

Liedossa ollaan erittäin tyytyväisiä kunnan ja yritysten väliseen yhteistyöhön

Turun alueen kunnista parhaaksi kunnan ja yritysten välisessä yhteistyöarvioissa nousee tänä vuonna Lieto saldoluvulla 89. Liedossa ei yksikään vastaaja ole arvioinut kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä huonoksi. Kärkikolmikossa ovat tänä vuonna myös viime vuonna parhaaksi arvioitu Naantali saldoluvulla 73 (-13 yksikköä viime vuodesta) sekä merkittävän parannuksen kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä tehnyt Raisio saldoluvulla 60 (+29 yksikköä). Raisiossa kunnan ja yritysten väliset yhteistyöarviot olivat nousussa jo viime vuonna. Kaarinassa kunnan ja yritysten välistä yhteistyötä mittaava saldoluku on pudonnut ja se on 53 (-7 yksikköä). Turku on parantanut niin ikään kunnan ja yritysten välisessä yhteistyöarviossa, mutta on siitä huolimatta saanut Turun alueen heikoimman arvion, kun saldoluku on 12 (+5 yksikköä).

Kymmenen eniten vastauksia keränneen kunnan (Turku, Salo, Kaarina, Lieto, Naantali, Parainen, Raisio, Loimaa, Paimio ja Uusikaupunki) vertailussa kunnan ja yritysten välisissä yhteistyöarvioissa kolmen kärki on Lieto, Naantali ja Paimio, jossa saldoluku on 61 (-24 yksikköä). Raisio on noussut neljännelle sijalle ja Kaarina pudonnut viidennelle sijalle. Merkittävästi kunnan ja yritysten väliset yhteistyöarviot ovat parantuneet myös Paraisilla, jossa saldoluku on 46 (+14 yksikköä), Loimaalla, jossa saldoluku on 35 (+14 yksikköä), Uudessakaupungissa, jossa saldoluku on 24 (+12 yksikköä) sekä Salossa, jossa saldoluku on 18 (+18 yksikköä). Heikoimmalle sijalle kymmenen kunnan vertailussa on tänä vuonna arvioitu Turku.

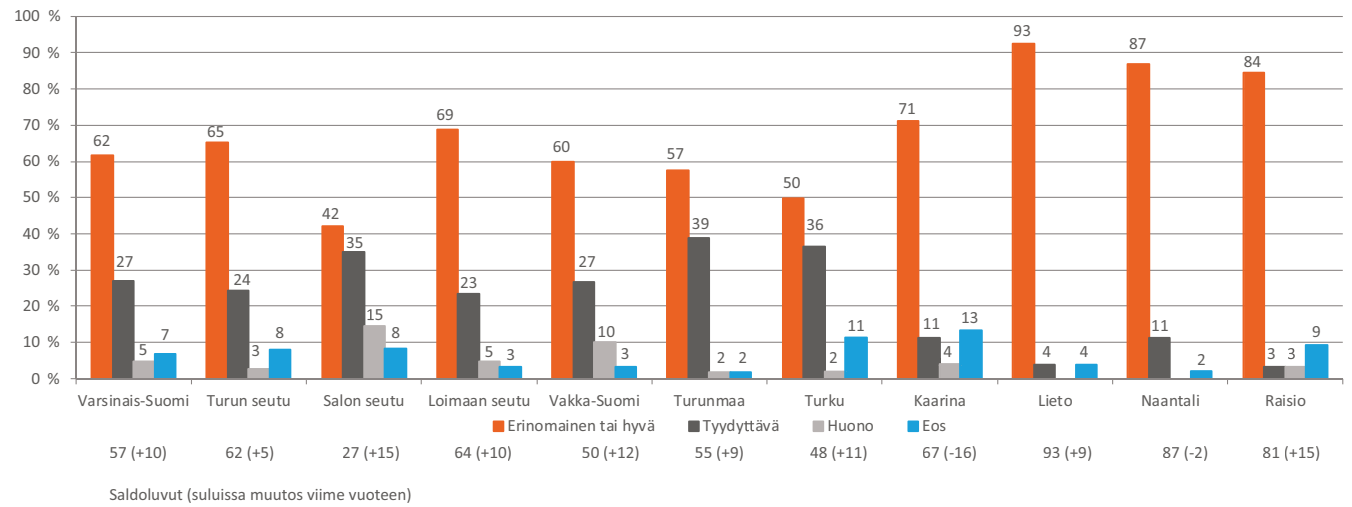
Yrittäjien arviot oman kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä

Mukana 10 eniten vastauksia kerännyttä kuntaa. Järjestys saldoluvun mukaan. Suluissa viimevuotinen sija ja saldoluvun muutos.

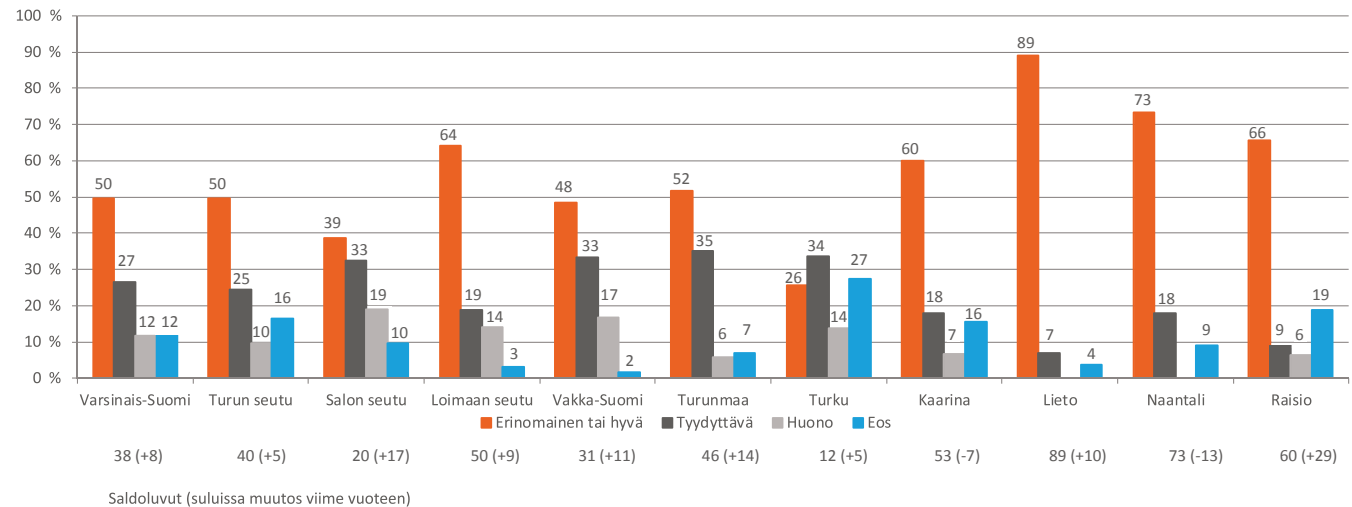
Kaupunki/kunta	Erinomainen tai hyvä	Saldoluku
1. Lieto (3.)	89 %	89 (+10)
2. Naantali (1.)	73 %	73 (-13)
3. Paimio (2.)	71 %	61 (-24)
4. Raisio (6.)	66 %	60 (+29)
5. Kaarina (4.)	60 %	53 (-7)
6. Parainen (5.)	54 %	46 (+14)
7. Loimaa (7.)	58 %	35 (+14)
8. Uusikaupunki (8.)	38 %	24 (+12)
9. Salo (10.)	37 %	18 (+18)
10. Turku (9.)	26 %	12 (+5)

Katso yrittäjien arviot koko [maakunnan ja eri seutukuntien toimitila- ja tonttitilanteesta](#) ja [yrittäjien arviot peruspalveluiden toimivuudesta](#).

Kunnan yrittäjyysilmapiiri

Kunnan ja yritysten välinen yhteistyö

Ajankohtaiskysymykset

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen vuosittain vaihtuvissa ajankohtaiskysymyksissä selvitettiin tänä vuonna muun muassa epävarmuustekijöiden vaikutusta yrittäjän jaksamiseen ja hänen yrityksensä toimintaan, hyvinvointialueiden toiminnan vaikutuksia yritysten toimintaan, arvioita nykyhallituksen toimista sekä yrittäjien presidenttisuosikkia. Osa näistä tuloksista esitellään tässä raportissa ja loput Maakuntaennusteen ajankohtaiskysymysten tulokset julkistetaan myöhemmin alkuvuodesta järjestettävässä Varsinais-Suomi Kasvuun -seminaarissa.

Reilu puolet yrityksistä arvioi epävarmuustekijöiden heikentäneen liiketoimintaa

Varsin suuri osuus yrittäjistä jaksaa Maakuntaennusteen selvityksen perusteella edelleen melko hyvin aiempaa epävarmemmassa maailmantilanteessa. Vastaajista 38 prosenttia arvioi, että oma jaksaminen on hyvää, eivätkä epävarmuustekijät ole vaikuttaneet siihen. Kuitenkin reilu neljännes vas-

taajista arvioi, että oma jaksaminen heikkenee, mikäli epävarmuustekijät lisääntyvät. Noin neljännes vastaajista kertoo, että epävarmuustekijät ovat heikentäneet omaa jaksamista ja heistä joka viides kertoo oman jaksamisen olevan huono epävarmuustekijöistä johtuen.

Epävarmuustekijöiden suurin vaikutus oman yrityksen liiketoimintaan on ollut liikevaihdon lasku. Lähes kolmannes (30 prosenttia) vastaajista kertoo epävarmuustekijöiden laske-
neen hänen edustamansa yrityksen liikevaihtoa. Noin joka neljäs vastaaja (27 prosenttia) kertoo epävarmuustekijöiden heikentäneen yrityksen toimintaedellytyksiä. Epävarmuustekijöistä huolimatta noin kolmannes (29 prosenttia) arvioi, ettei epävarmuustekijöillä ole vaikutusta hänen yrityksensä liiketoimintaan.

Vain harva pk-yritys on hyötynyt hyvinvointialueiden toiminnasta

Hyvinvointialueiden käynnistyminen on vaikuttanut vain noin

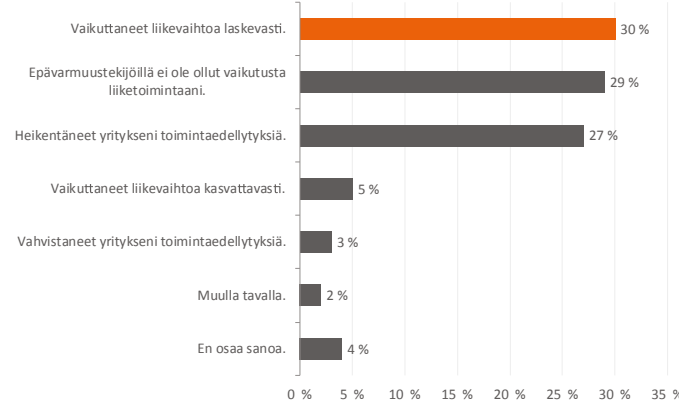
joka kymmenenteen Varsinais-Suomen Maakuntaennusteseen vastanneeseen yritykseen. Heistä joka viides (20 %) arvioi, että hyvinvointialueiden toiminta on hyödyttänyt hänen edustamansa yrityksen toimintaa, kun suurin osuus, 80 prosenttia, kokee, että hyvinvointialueiden toiminta on vaikeuttanut jollakin tavalla hänen yrityksensä toimintaa.

Ne yritykset, joihin hyvinvointialueiden toiminta on vaikuttanut myönteisesti, nostavat suurimmaksi hyödyksi sen, että yrityksen tilaukset ovat lisääntyneet (60 prosenttia vastanneista). Niin ikään yritykset, jotka kokevat hyvinvointialueiden toiminnan vaikeuttaneen oman yrityksen toimintaa, nimeävät eniten vaikuttavaksi asiaksi sen, että yritys on saanut aiempaa vähemmän tilauksia (21 prosenttia vastanneista). Yritystoimintaa vaikeuttaviksi asioiksi nostetaan myös hankintamenettelyt, joihin osallistuminen koetaan muuttuneen raskaammaksi ja työläämmäksi pk-yrityksille sekä se, että hankintaperiaatteet ja niiden soveltaminen eivät käytännössä juurikaan tue pk-yrityksiä.

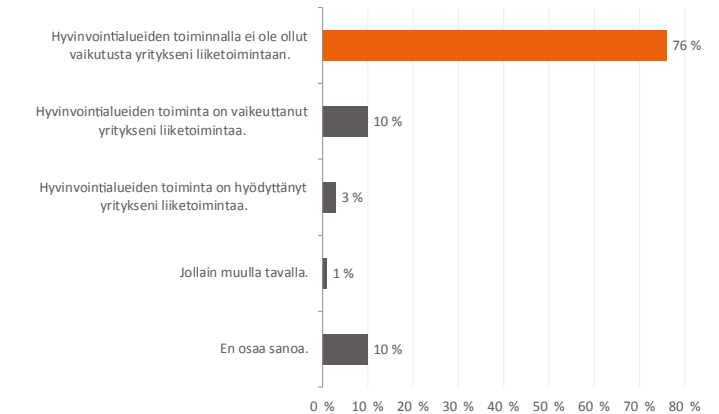
Lisääntyneiden epävarmuustekijöiden vaikutus omaan jaksamiseen

Lisääntyneiden epävarmuustekijöiden vaikutus oman yrityksen liiketoimintaan

Hyvinvointialueiden toiminnan vaikutus yritykseni liiketoimintaan

Maakuntaennusteen vastaajista vain 7 prosenttia kertoo osallistuneensa hyvinvointialueiden kilpailutuksiin. Niistä, jotka ovat osallistuneet kilpailutuksiin, 44 prosenttia katsoo, että kilpailutukset ovat samantyyppisiä kuin muut julkiset kilpailutukset ja 42 prosenttia, että kilpailutukset ovat monimutkaistuneet.

Yrittäjät peräänkuuluttavat hallitusta viemään uudistukset loppuun

Yrittäjiä pyydettiin arvioimaan myös nykyhallituksen tärkeintä työmarkkinoiden uudistukseen liittyvää kokonaisuutta. Tärkeimmäksi tekijäksi nousee työllistämisen esteiden purkaminen (28 prosenttia vastaajista). Tätäkin tärkeämpänä yrittäjät pitävät sitä, että ylipäänsä tavoitteeksi asetetut uudistukset saatetaan loppuun (29 prosenttia vastaajista).

Yrittäjät arvioivat Maakuntaennusteessa myös kuntiin siirtyvien työvoimapalveluiden vaikutuksia oman yrityksen liiketoimintaan. Vastaajista 71 prosenttia arvioi, ettei TE-palveluiden siirto vaikuta mitenkään hänen yrityksensä toimintaan ja noin 16 prosenttia ei osaa sanoa, miten TE-palveluiden siirto mahdollisesti vaikuttaa hänen edustamansa yrityksen toimintaan. Myönteisimmäksi yksittäiseksi vaikutukseksi nousee asioinnin helpottuminen (4 prosenttia vastaajista).

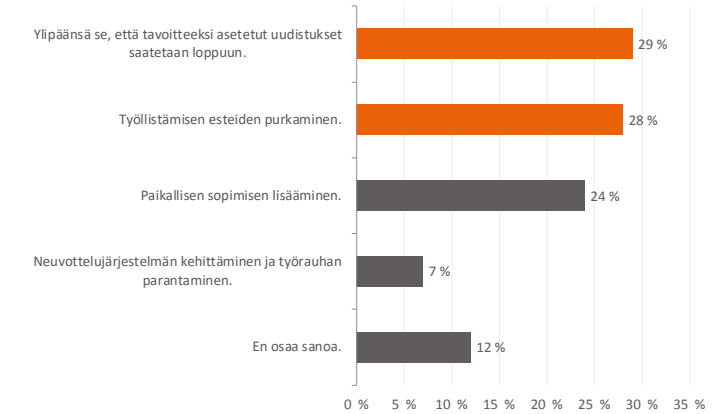
taan ja noin 16 prosenttia ei osaa sanoa, miten TE-palveluiden siirto mahdollisesti vaikuttaa hänen edustamansa yrityksen toimintaan. Myönteisimmäksi yksittäiseksi vaikutukseksi nousee asioinnin helpottuminen (4 prosenttia vastaajista).

Alexander Stubb on yrittäjien presidenttisuosikki

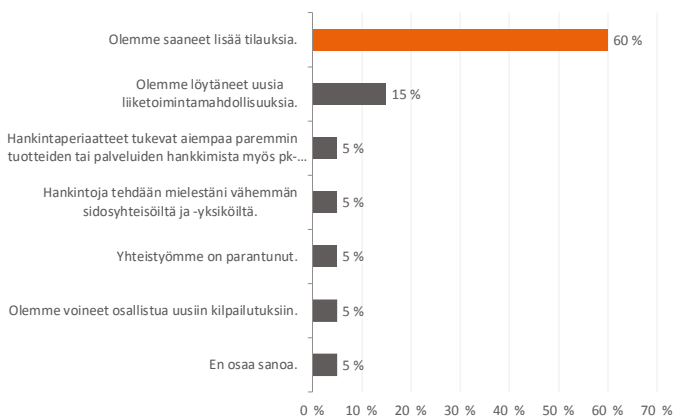
Presidentinvaalien ajankohtaisuuden vuoksi Maakuntaennusteessa tiedusteltiin myös varsinaissuomalaisten yrittäjien suosikkia seuraavaksi Suomen tasavallan presidentiksi. Ylivoimainen suosikki yrittäjien keskuudessa on Alexander Stubb (52 prosenttia vastaajista). Seuraavaksi suosituimpina pidetään Olli Rehniä (10 prosenttia vastaajista) ja Pekka Haavistoa (9 prosenttia vastaajista). Kyselyn päättämishetkellä kaikki mukana olevat presidenttiehdokkaat oli asetettu virallisesti ehdolle.

Kaikkien ajankohtaiskysymysten tuloksiin voi tutustua [tästä linkistä](#).

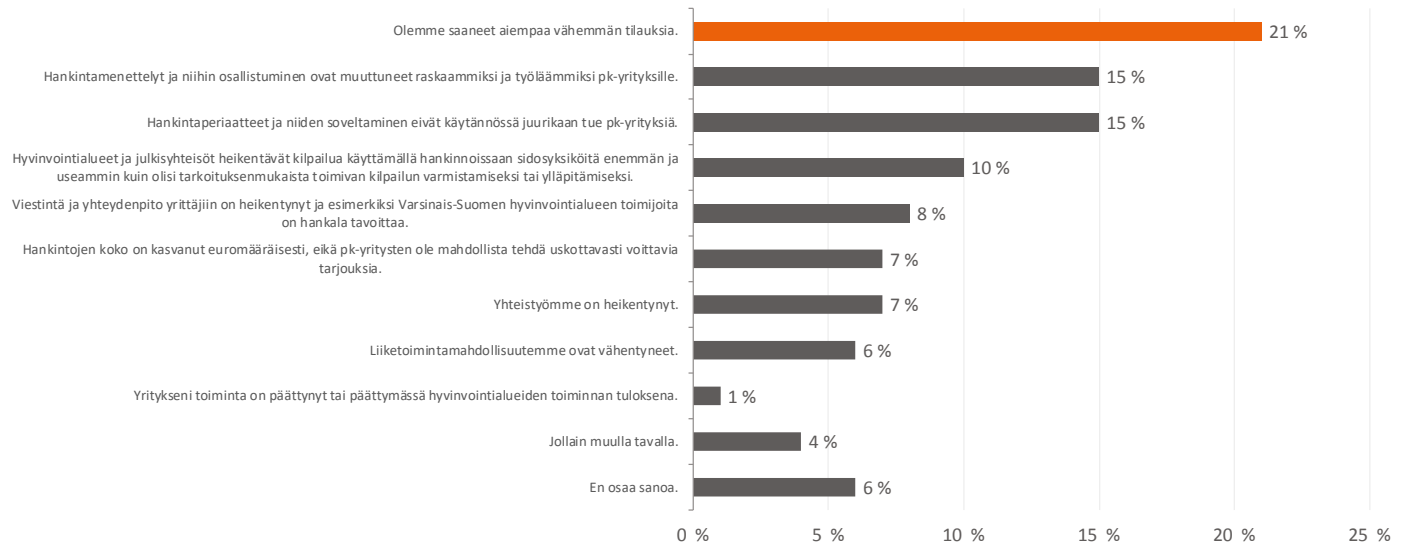
Nykyhallituksen tärkein työmarkkinauudistuskokonaisuus

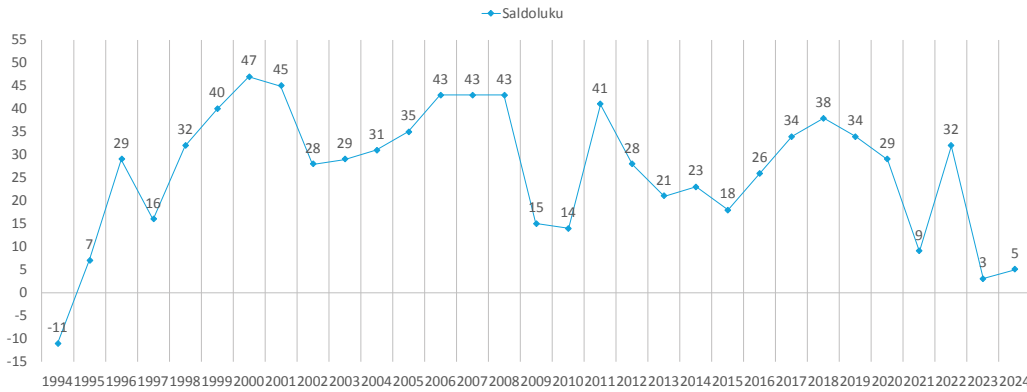
Hyvinvointialueiden toiminnan hyödyt yritykseni liiketoimintaan

Hyvinvointialueiden toiminnan yritystoimintaani vaikeuttavat asiat

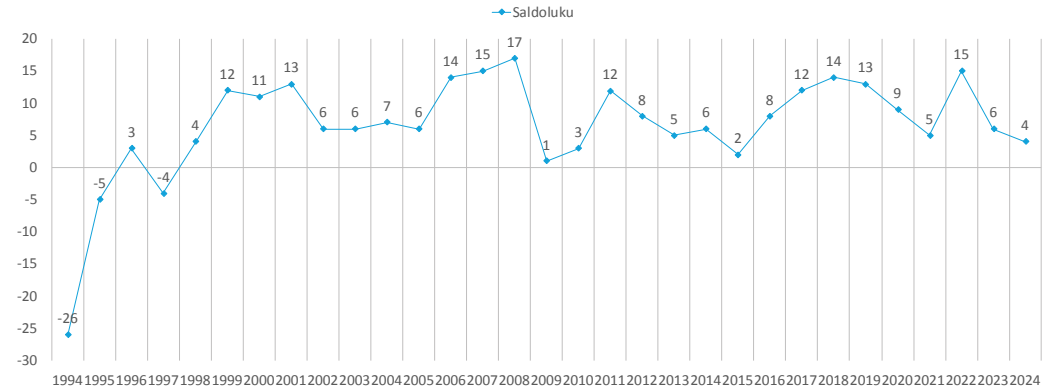

Liikevaihto-odotukset 1994–2024

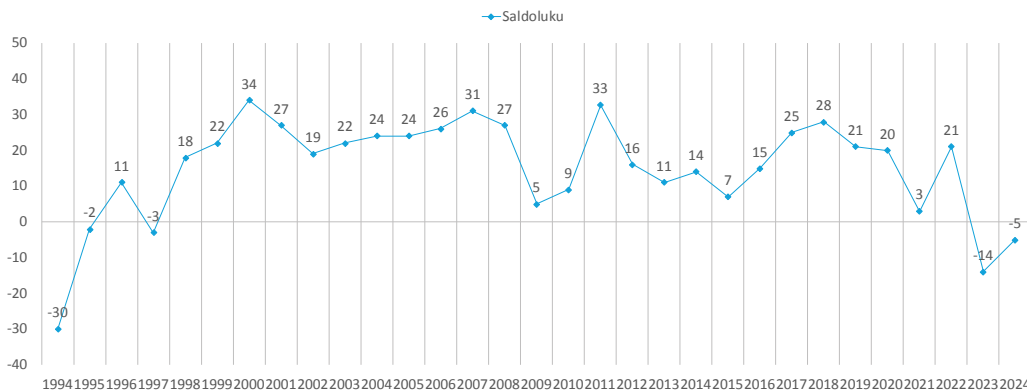
Liikevaihto-odotusten saldoluku on tänä vuonna 5 – muutos viime vuodesta +2 yksikköä.

Henkilöstön määrän odotukset 1994–2024

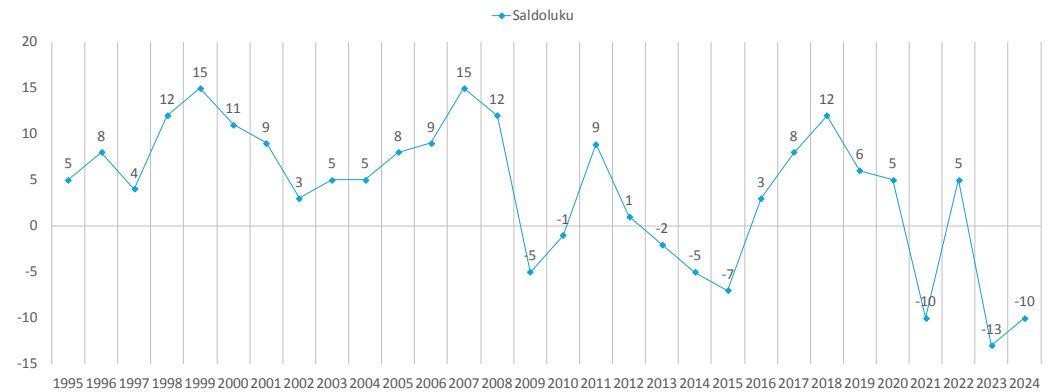
Henkilöstön määrän odotusten saldoluku on tänä vuonna 4 – muutos viime vuodesta -2 yksikköä.

Kannattavuusodotukset 1994–2024

Kannattavuusodotusten saldoluku on tänä vuonna -5 – muutos viime vuodesta +9 yksikköä.

Investointiaikeet 1994–2024

Investointiaikeiden saldoluku on tänä vuonna -10 – muutos viime vuodesta +3 yksikköä.